

Götabiblioteken

en statistisk kartläggning

KORTVERSION

Götabiblioteken – en statistisk kartläggning

ges ut av Biblioteksutveckling Östergötland

Redaktör: Lena Udd

Layout: Rolf A Olsson

Ansvarig utgivare: Elisabeth Cserhalmi

Omslagsbild: Errol Tanriverdi

Tryck: Ringqvist Tryckeri AB

ISBN-nummer: 978-91-88151-19-3

Metodutveckling och analys

Den statistiska kartläggningen av biblioteksanvändningen inom Götabiblioteken är utförd av Jupel AB. Jupels arbete har innefattat samtliga delar i processen; datainsamling, metodutveckling, analys och resultatframställning.

Ellinor Fackle Fornius och Jessica Franzén som grundat Jupel AB är båda doktorer i statistik och har lång erfarenhet av forskning, undervisning, konsultation och rådgivning i statistik och dataanalys. Jupel genomför metodutvecklingsprojekt och analyser med syfte att skapa robusta underlag för verksamhetsutveckling, prioriteringar och politiska beslut.

www.jupel.se

Förord

Götabibliotekens utgångspunkt är jämlik biblioteksservice för alla invånare i hela Östergötland och Tranås kommun. I Götabibliotekens uppdrag ingår att förverkliga demokratin i vardagen och tillgängliggöra digitala tjänster för alla. Det gör biblioteken genom förståelse för invånarnas och samhällets behov, förväntningar och förutsättningar.

Detta är ett par av de målbilder och fundament som Götabibliotekens styrgrupp har tagit fram, och som är i linje med bibliotekslagen. I bibliotekslagen finns det också formulerat att folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt vissa grupper: människor med någon typ av funktionsnedsättning, människor som inte har svenska som förstaspråk, nationella minoriteter samt barn och unga.

Men hur pass väl når biblioteken dessa grupper idag? Och hur skapar man den förståelse för invånarnas behov som behövs för att nå upp till denna målbild?

Götabiblioteken behöver veta vilka som använder biblioteken, och vilka som inte gör det, och vad som utmärker de båda grupperna. Därför har Biblioteksutveckling Östergötland beställt en statistisk kartläggning av konsultföretaget Jupel AB. Kartläggningen bygger på data från de som gjort ett digitalt avtryck på biblioteken under en given tidsperiod. Digitala avtryck kan exempelvis uppkomma av att låna en e-bok eller en fysisk bok, återlämning och reservation. Anonymiserade data från statistikmyndigheten SCB över samtliga invånare i regionen kopplas samman med biblioteksdata. Data från SCB innehåller uppgifter om bland annat ålder, kön och svensk/utländsk bakgrund. Genom att kombinera de båda datakällorna kan man studera skillnader

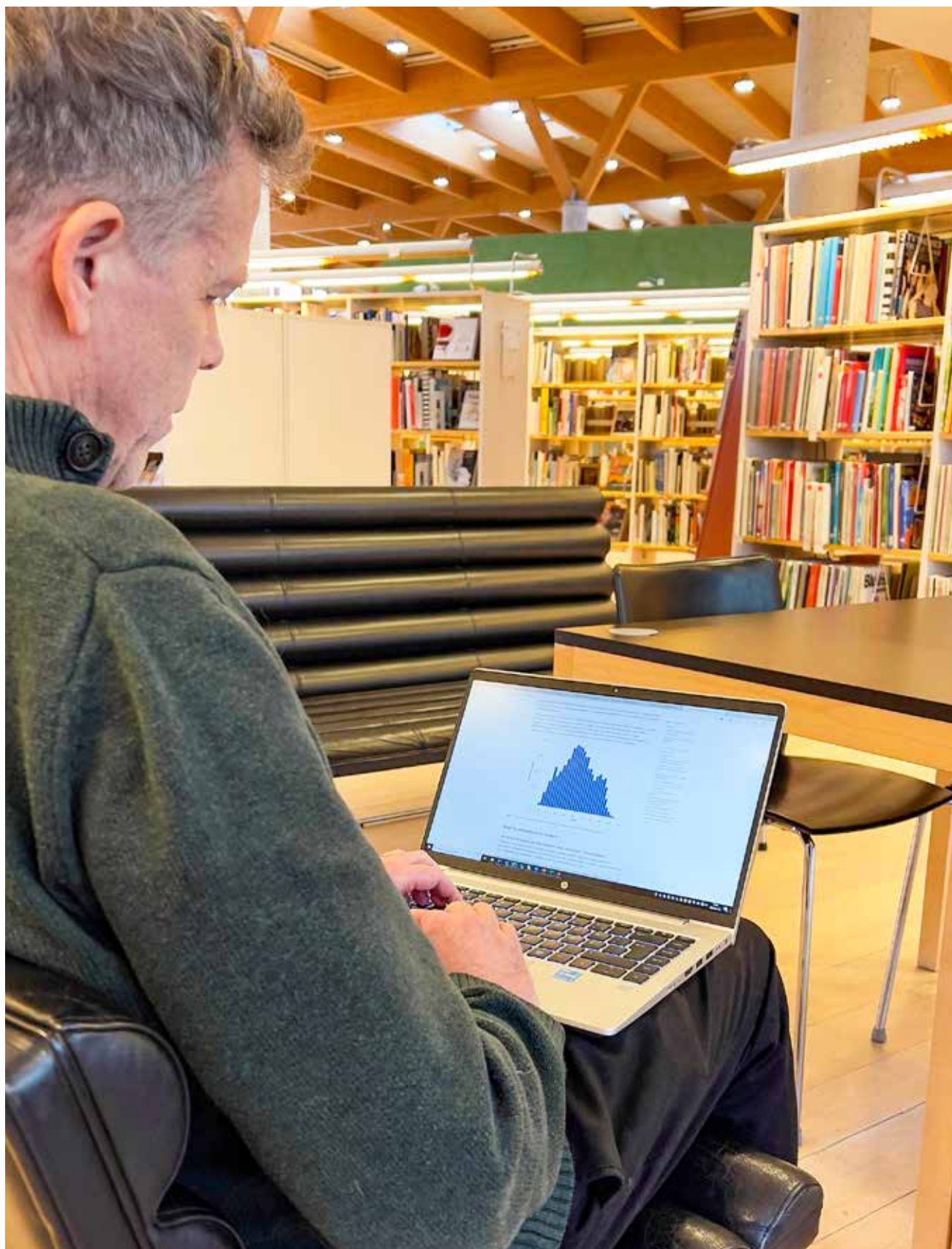
Foto: Errol Tarriverdi

mellan de som använder och inte använder biblioteken.

Med hjälp av kartläggningen får Götabiblioteken en tydlig bild av biblioteksanvändarnas användarmönster och representation i olika samhällsgrupper. Kartläggningen blir på så sätt ett stöd för Götabiblioteken när det kommer till prioriteringar och strategiska vägval.

Den kunskap som denna kartläggning ger ska användas för att i nästa steg kunna skapa en biblioteksverksamhet som är än mer angelägen för alla.

ELISABETH CSERHALMI,
Enhetschef Biblioteksutveckling Östergötland

En längre version av rapporten finns på <https://biblioteksutveckling.regionostergotland.se>.

Foto: Errol Tanriverdi

Sammanfattning

Det här är en förkortad version av en längre rapport som finns på <https://biblioteksutveckling.regionostergotland.se>. Här presenteras utvalda delar och resultat från den ursprungliga rapporten. De utvalda kartorna i den här versionen är statistiska till skillnad från kartorna i webbvarianten där de presenteras i interaktivt format.

Kartläggning för jämlik biblioteksservice

Götabiblioteken är ett samarbete mellan folkbiblioteken i 14 kommuner - Boxholm, Finspång, Kinda, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Tranås, Vadstena, Valdemarsvik, Ydre, Åtvidaberg och Ödeshög. Inom Götabiblioteken arbetar nära 270 anställda på 46 olika bibliotek varav 31 är filialer eller närbibliotek. Utöver det ingår även tre bokbussar i Götabibliotekens verksamhet.

Den här grundliga statistiska kartläggningen ger insikter om vilka som använder och vilka som inte använder biblioteken idag. Under arbetet med kartläggningen har biblioteksverksamheten analyserats utifrån en rad olika frågeställningar och infallsvinklar, exempelvis:

- **Vilka samhällsgrupper är över- och underrepresenterade bland biblioteksanvändare?**
- **Är personer med viss utbildningsnivå, ålder, yrke eller utländsk bakgrund mer benägna att vara användare än andra?**
- **Hur ser åldersfördelningen ut bland biblioteksanvändare?**
- **När skaffar barn sitt första bibliotekskort?**
- **Vilka yrkesgrupper har hög respektive låg andel biblioteksanvändare?**
- **Hur ser bibliotekens upptagningsområden ut?**
- **Ökar eller minskar biblioteksanvändningen över tid?**
- **Hur stor andel av biblioteksanvändarna på ett specifikt bibliotek bor utanför kommunen?**
- **Finns det stora skillnader mellan de olika biblioteken vad gäller användningsgrad och representation av olika samhällsgrupper?**

Snabba fakta

2019

- 2019 hade Götabiblioteken 99 459 användare.
- De 99 459 användarna stod för 1 914 214 aktiviteter
- 19,3 procent av invånarna använde Götabiblioteken 2019

2021 (pandemiår)

- 2021 hade Götabiblioteken 75 445 användare.
- De 75 445 användarna stod för 1 626 454 aktiviteter
- 14,8 procent av invånarna använde Götabiblioteken 2021

Rapporten ger i de olika avsnitten svar på dessa och flera ytterligare frågor.

Avsnitten i rapporten behandlar skillnader i egenskaper mellan användare och icke-användare, olika samhällsgruppers representation bland biblioteksanvändare och utvecklingen av biblioteksanvändningen över tid.

Vidare analyseras skillnader mellan Götabibliotekens 46 bibliotek avseende exempelvis användningsgrad samt bibliotekens upptagningsområden. Även kommunvisa jämförelser görs mellan Götabibliotekens 14 ingående kommuner.

Kvinnor dominerar i samtliga åldersgrupper

Ett mycket tydligt mönster i rapporten är skillnaderna mellan könen: i alla åldersgrupper använder kvinnor biblioteken mer än män. Nästan 65 procent av det totala antalet biblioteksanvändare är kvinnor. I hela populationen finns det däremot bara 49,5 procent kvinnor, vilket gör att kvinnor är klart överrepresenterade bland användarna.

Fler flickor än pojkar skaffar lånekort – och det börjar tidigt

Mönstret med att kvinnor använder biblioteken mer än män märks redan bland barn: fler flickor än pojkar har eget lånekort. Detta enligt siffror för perioden 2017-2021. Det gäller även för små barn som inte kan skaffa lånekort själva. Det betyder alltså att föräldrar skaffar lånekort till sina döttrar i högre utsträckning än till sina söner i småbarnsålder.

Götabiblioteken lyckas bra med att nå personer med utländsk bakgrund

Personer med utländsk bakgrund, inklusive de som nyligen har invandrat till Sverige, använder biblioteken lite mer än befolkningen i stort. Uttryckt i siffror är det drygt 26 procent av biblioteksanvändarna som har utländsk bakgrund, samtidigt som bara 22 procent av den totala populationen har utländsk bakgrund.

Så skiljer sig vuxna biblioteksanvändare från icke-användare

Den typiska biblioteksanvändaren är yngre och har lägre inkomst än icke-användarna:

- **Medelåldern bland användare är 46,7 år**
- **Medelåldern bland icke-användarna är 50,2 år**
- **Användarna tjänar i snitt 265 000 kronor om året**
- **Icke-användarna tjänar i snitt 283 000 kronor om året**

Dessutom är användarna något mer trångbodda än icke-användarna. Värt att notera är att även pensionärer använder biblioteken mindre än den vuxna befolkningen i området i stort.

Ju högre utbildning, desto mer används biblioteken

Rapporten visar att invånare med en eftergymnasial utbildning, som är längre än två år, är klart överrepresenterade bland biblioteksanvändarna. Bland de som har en eftergymnasial utbildning på mer än två år är det strax över 30 procent som använder biblioteken. Detta ska jämföras med andelen användare totalt sett bland regionens vuxna befolkning, som är 19 procent.

Personer med gymnasieutbildning använder biblioteken i lägre utsträckning än den vuxna befolkningen i stort. Bland personer som endast har avslutat gymnasiet eller grundskolan är användarna bara runt 14 procent. Användarna är ännu färre bland dem som har mindre än nio års grundskoleutbildning - endast 11 procent.

Generellt sett gäller att ju högre utbildningsnivå en person har, desto högre är sannolikheten att de använder biblioteken.

Lärare använder biblioteken flitigt – men färre lagerarbetare hittar dit

Förutom skillnader i biblioteksanvändning utifrån nivå på utbildning, finns också stora skillnader sett till vilken yrkeskategori invånarna tillhör. Bland de yrkeskategorier som är flitigast att använda biblioteken finns yrken med krav på olika typer av högskoleutbildning, yrken inom kontor och kundservice samt omsorgsyrken.

Lägst andel användare finns i många praktiska yrkeskategorier som bygg, tillverkning, godshandling, maskinoperatörer och montörer men även bland yrkespolitiker, verkställande direktörer samt soldater och specialistofficerare.

Inriktningen på utbildning - som ju är delvis överlappande med både utbildningsnivå och yrkeskategori - har också ett samband med biblioteksanvändningen. Personer med lärarutbildning eller annan utbildning inom pedagogik, humaniora, naturvetenskap, hälso- och sjukvård samt samhällsvetenskap har en högre andel användare jämfört med den vuxna populationen i allmänhet.

Stora skillnader mellan bibliotekens användare

Variationen är stor mellan biblioteken gällande representation av olika samhällsgrupper såsom studenter, pensionärer, personer med utländsk bakgrund och eftergymnasial utbildning. Likaså varierar användaraktiviteten mycket mellan biblioteken vilket kan mätas i antal aktiviteter per låntagare och år.

Användarna använder inte bara sitt närmaste bibliotek

En liten andel av aktiviteterna inom Götabiblioteken sker av användare folkbokförda utanför regionen. Däremot är det en större rörelse av användare mellan kommunerna inom regionen. De större biblioteken har, inte helt oväntat, en betydande andel användare boende i andra kommuner, men även många av de mindre biblioteken har en förhållandevis stor andel "gäster" från andra kommuner.

Tydligt samband mellan biblioteksanvändning och avstånd till närmaste biblioteket

I avstånds- och kartanalyser framgår tydligt att biblioteksanvändningen är starkt korrelerad med avståndet från hemmet till det närmaste biblioteket. Andelen invånare som använder biblioteken avtar ju längre bort från biblioteket de bor. Ju närmare man bor desto mer använder man biblioteken.

Pandemin avbröt en ökande trend i biblioteksanvändningen

Både för Götabiblioteken totalt och för de allra flesta bibliotek inom Götabiblioteken ökade biblioteksanvändningen mellan 2017-2019 för att sedan avta kraftigt under pandemiåren 2020 och 2021.

Definitioner, beskrivning av data och avgränsningar

I den längre versionen av rapporten ges en beskrivning av de definitioner som används i rapporten. Vidare presenteras de olika datakällorna, sekretessavvägningar samt rapportens avgränsningar.

Foto: Kristina Nilsson

Resultat

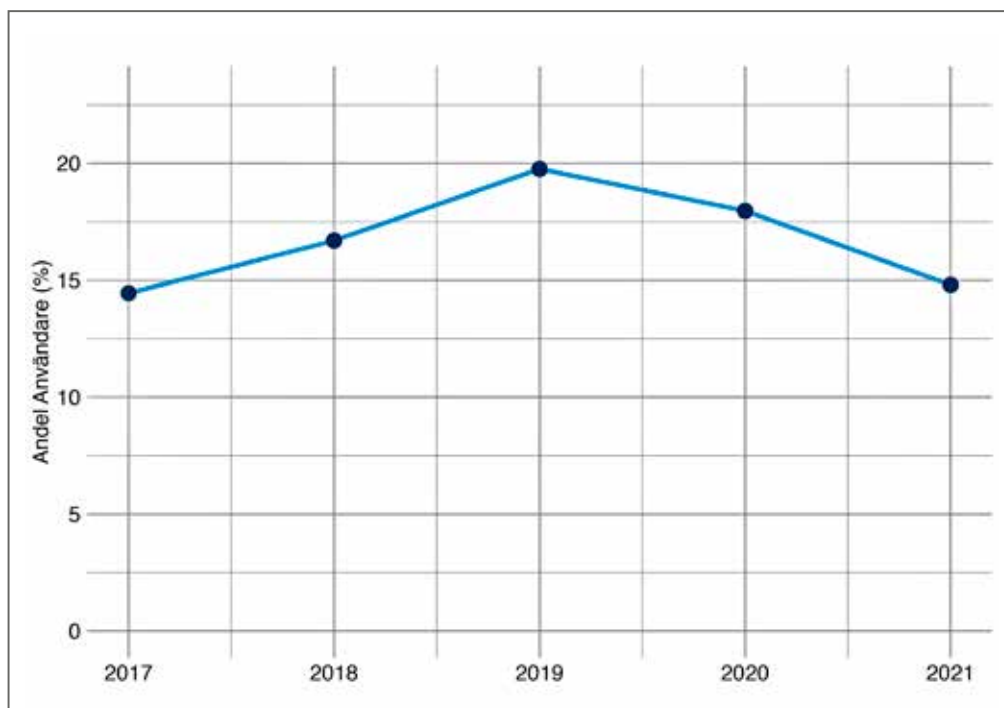
Pandemin avbröt en ökande trend i biblioteksanvändningen

Tabellen redovisar andel användare bland regionens invånare (barn och vuxna sammanslaget) enligt olika tidsdefinitioner på användare. 19,8 procent av samtliga invånare inom Götaområdet har använt ett bibliotek minst en gång under 2019. Motsvarande siffra för 2021 är 14,8 procent. När användare definieras som en individ med minst en aktivitet under en längre tidsperiod, ökar andelen användare. 23,7 procent använde Götabiblioteken minst en gång under tvåårsperioden 2020-2021 och för treårsperioden 2019-2021 ökar siffran till 26,2 procent. En förlängning av tidsperioden med ytterligare två år till totalt fem år, ger endast en liten ökning till 27,2 procent.

PERIOD	ANVÄNDARE	ICKE-ANVÄNDARE	TOTALT
1 år: 2019	19.8%	80.2%	100.0%
1 år: 2021	14.8%	85.2%	100.0%
2 år: 2020 - 2021	21.4%	78.6%	100.0%
3 år: 2019 - 2021	26.2%	73.8%	100.0%
5 år: 2017 - 2021	27.2%	72.8%	100.0%

Nedanstående figur visar andelen användare i procent under åren 2017 till 2021. Användare definieras här som en person med minst en aktivitet, alltså ett digitalt avtryck, under det angivna året. Andel användare ökade mellan 2017 - 2019 men avtog sedan

under pandemiåren 2020 och 2021. Ca 15 procent av invånarna i Götaområdet använde Götabiblioteken 2017. Andelen ökade till ca 20 procent 2019 men avtog till ca 15 procent 2021.

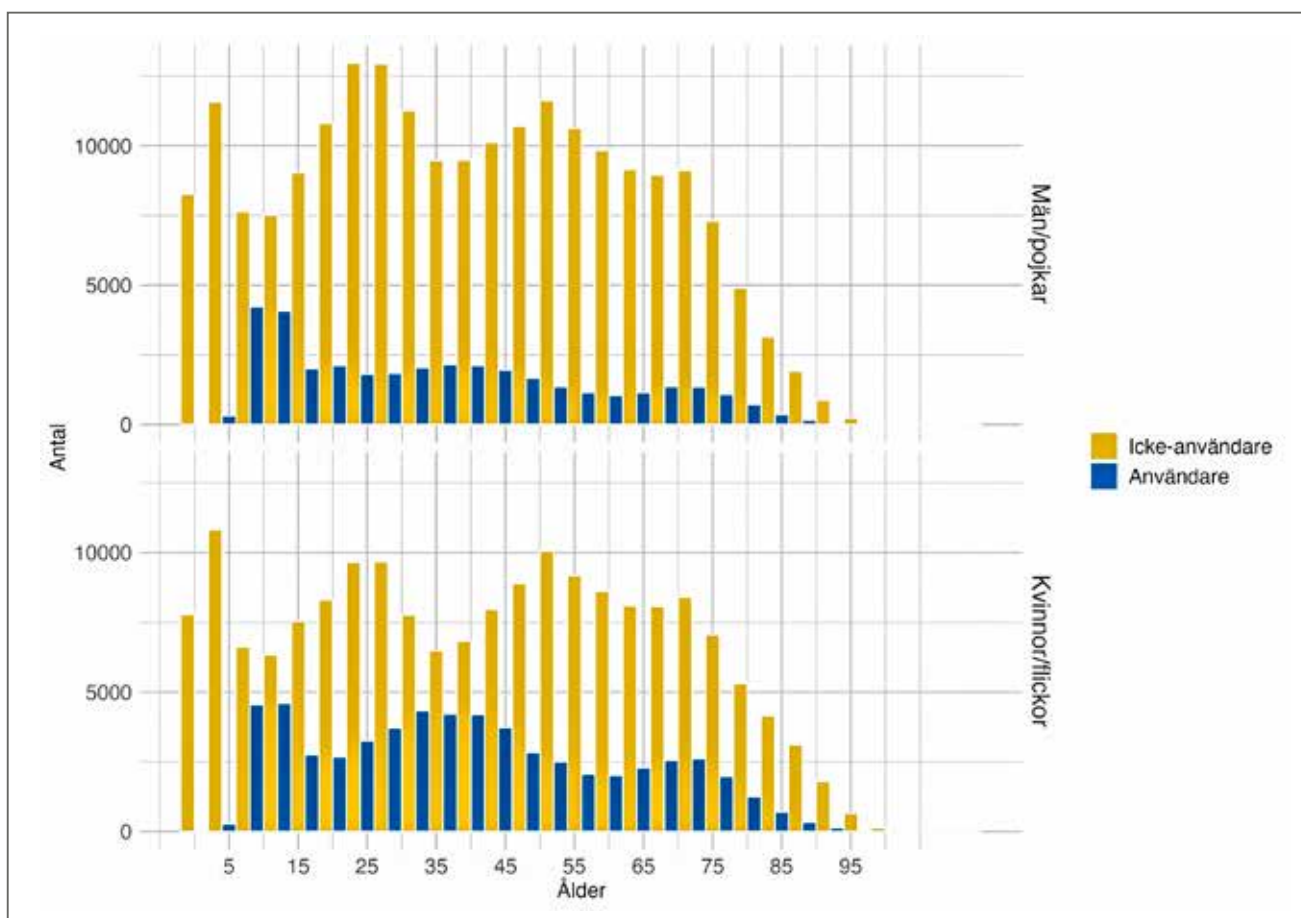
Kvinnor använder biblioteken i betydligt högre utsträckning än män

Figuren nedan ger en detaljerad bild av skillnader i åldersfördelning mellan användare och icke-användare uppdelat på kön.

Kvinnor (nedre grafen) har fler användare (blå staplar) än män i samtliga åldersgrupper. Bland samtliga användare, utan hänsyn tagen till ålder, är 63,8 procent kvinnor. Även om det är betydligt fler kvinnliga användare, är åldersfördelningen bland de som använder biblioteken likvärdig mellan könen. En kraftig ökning fram till 15 års ålder följt av en nedgång, ytterligare en ökning i 30-40 årsåldern följt av nedgång som för många sammanfaller med

att småbarnsåren är över, och en sista ökning runt pensionsåldern.

Bland kvinnor i åldern 30-40 är det något fler användare än icke-användare. För män i samma åldersgrupp går det drygt fyra icke-användare på varje användare.

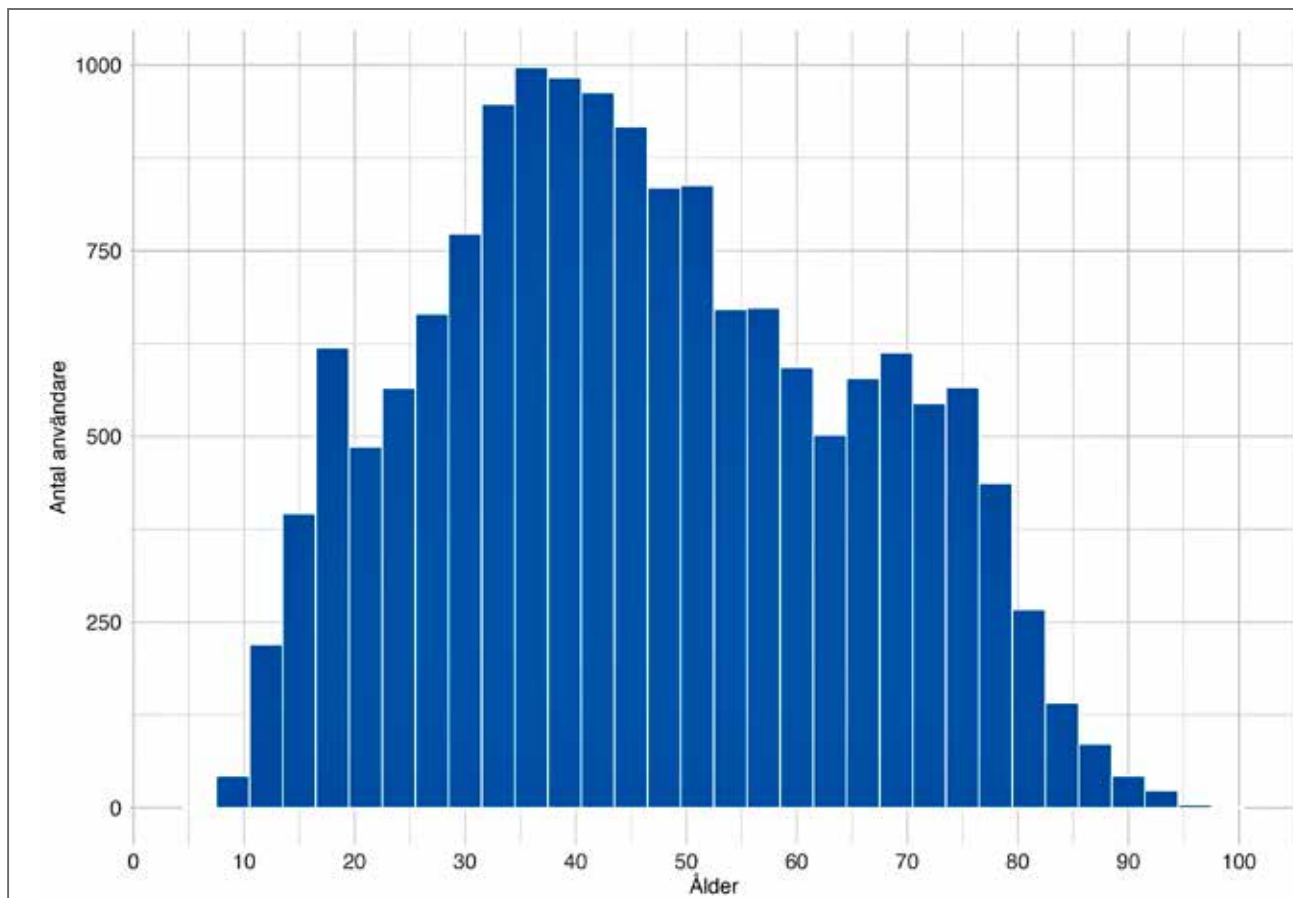
Användare av e-lån finns i samtliga åldersgrupper

Statistik över e-lån redovisas för 2021. Registreringen av e-lån har dock vissa begränsningar. Även om en användare gjort flera e-lån under samma dag registreras maximalt ett e-lån per dag och användare. Utöver att multipla lån under samma dag inte registreras är inte heller e-lån av filmer inkluderat i statistiken. Statistiken över e-lån ger därför inte en komplett bild av mängden e-lån.

Antal registrerade e-lån var under året 72 488 stycken fördelat på 11 483 användare och motsvarade 4,5 procent av alla aktiviteter. Vilka åldrar e-låntagare har framgår av figuren nedan. Figuren visar åldersfördelningen över unika e-låntagare, det vill säga en användare med fler än ett e-lån under perioden redovisas endast en gång. Åldersfördelningen visar på att samtliga åldersgrupper är representerade som e-låntagare. En stor andel av e-låntagare är i åldern 30-60 år men det finns en betydande del av både yngre och äldre e-låntagare.

Foto: Errol Tanriverdi

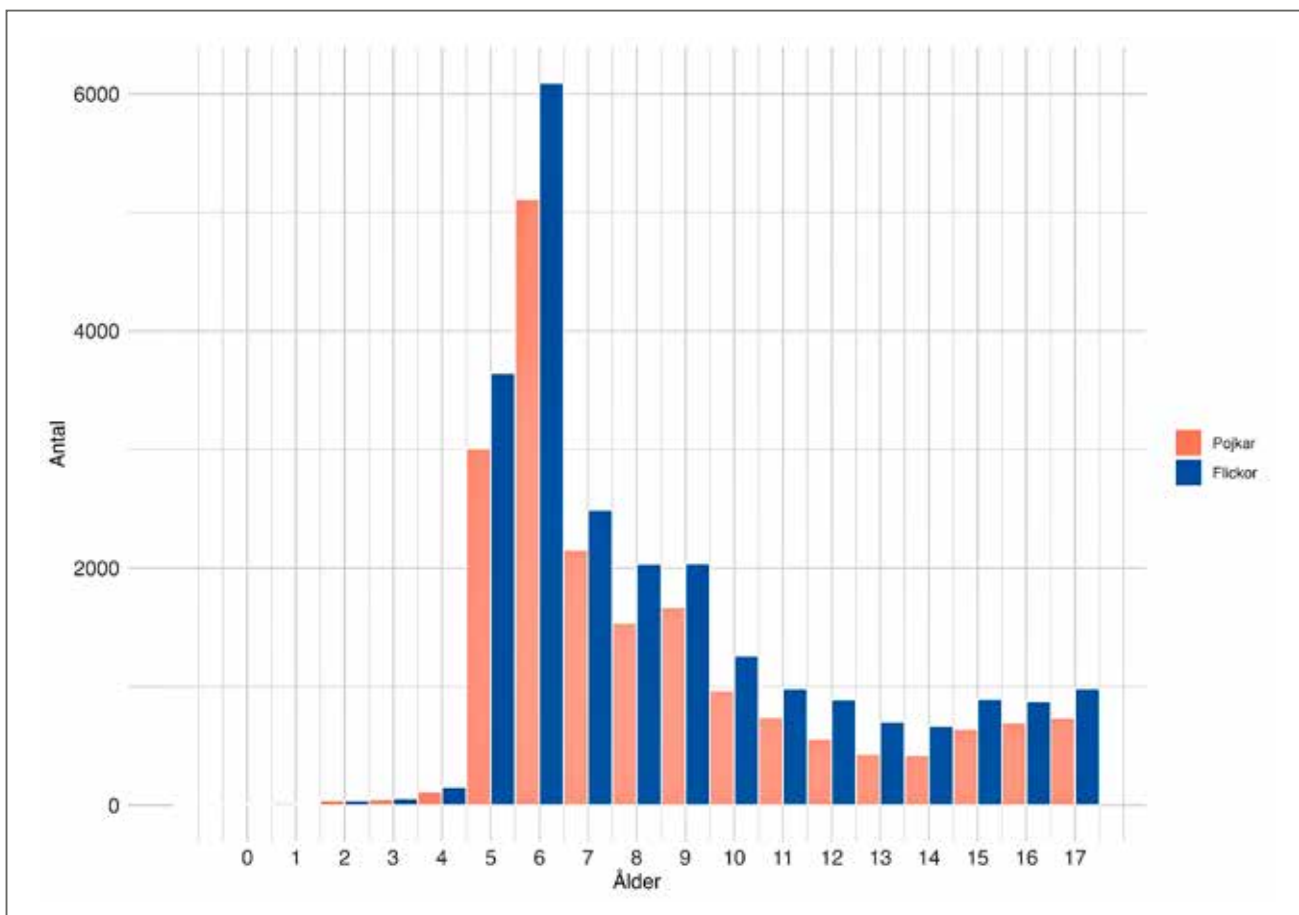
Fler flickor än pojkar har eget lånekort, även bland barn i förskoleåldern

I följande avsnitt redovisas vid vilken ålder barn skaffar lånekort. I figuren nedan visas åldersfördelningen för barn 0-17 år. Där framgår att många barn skaffar sitt lånekort i en ålder som sammanfaller med deras skolstart. Vid start av gymnasiestudier ses ytterligare en svag ökning.

Det är fler flickor än pojkar som skaffar lånekort i samtliga åldrar. Värt att notera är att detta även gäller för små barn, det vill säga föräldrar skaffar lånekort till sina döttrar i högre utsträckning än till sina söner i småbarnsålder. Utan undantag finns det i befolkningen fler pojkar än flickor i varje åldersgrupp för barn mellan 1-17 år, vilket gör snedfördelningen mellan flickors och pojkars anskaffande av lånekort än mer utmärkande.

Foto: Clara Karlin

	ANVÄNDARE	ICKE-ANVÄNDARE	TOTALT
Antal	74 204	309 541	383 745
Medelålder	46,7	50,2	49,5
Antal hemma boende barn	1	0,6	0,7
Hushållsstorlek	2,9	2,5	2,6
Boyta (kvm)	100,7	100	100,1
Boyta/person (kvm)	43,2	47,3	46,5
Inkomst (kr)	264 650	283 000	279 300
Medianavstånd till närmaste bibliotek (m)	846,4	940	920,2
Medelavstånd till närmaste bibliotek (m)	1 736,9	2 146,8	2 067,5

Jämförelse mellan användare och icke-användare

Analys av skillnader mellan användare och icke-användare ger värdefull information om utmärkande egenskaper för respektive grupp. Här studeras hur egenskaper som ålder, utbildning, utländsk bakgrund och avstånd till bibliotek skiljer sig mellan grupperna användare och icke-användare.

I det här avsnittet är en användare definierad som en vuxen person (18 år eller äldre) med minst en biblioteksaktivitet under det senaste normalåret 2019.

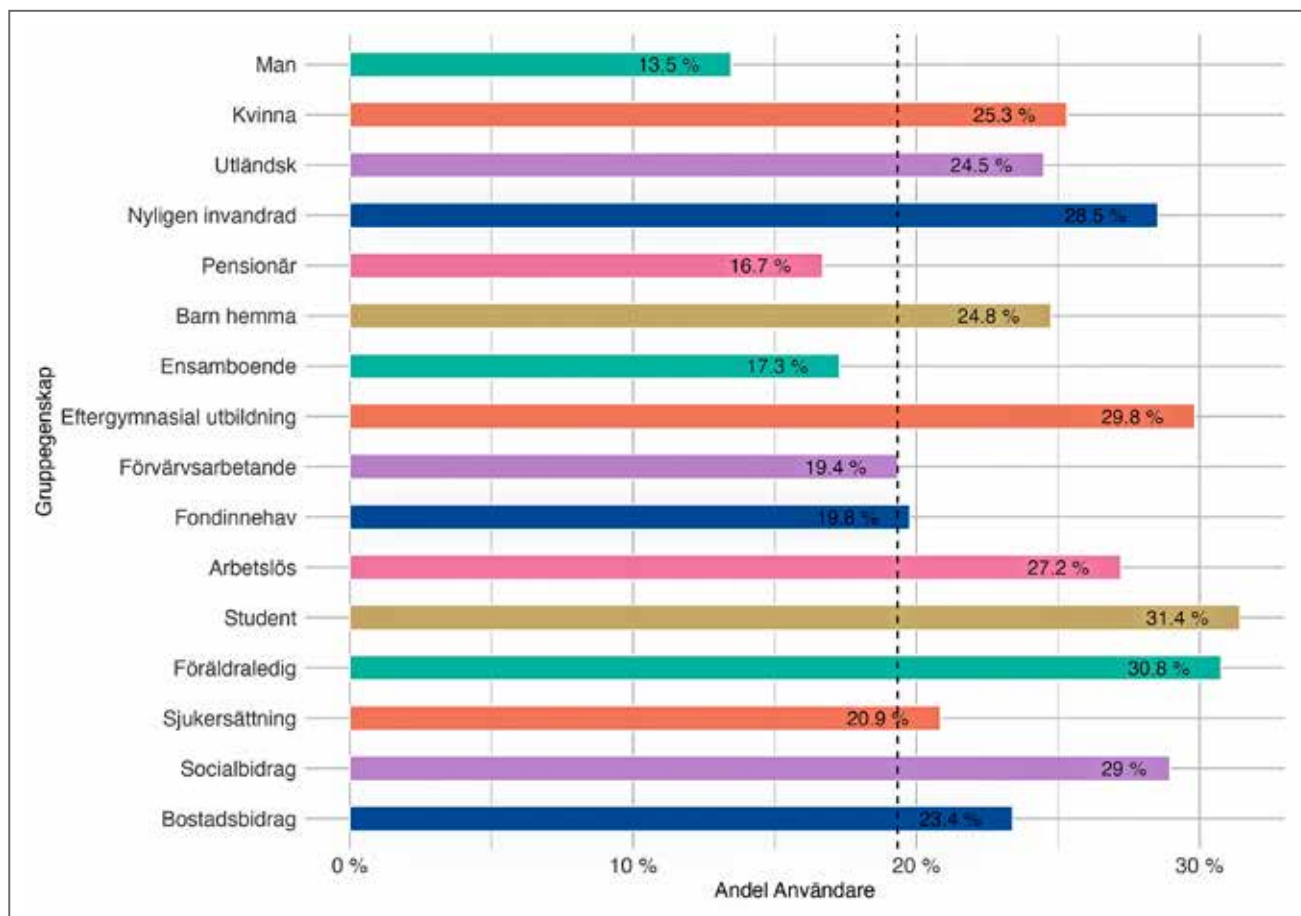
Jämförelser görs utifrån en uppdelning av Östergötlands och Tranås vuxna befolkning i de som använder och de som inte använder biblioteken. En jämförelse av exempelvis andelen studenter i respektive grupp visar om studenter är över- eller underrepresenterade bland användare i förhållande till icke-användare.

Så skiljer sig biblioteksanvändare från icke-användare

I ovanstående tabell framgår att användare i jämförelse med icke-användare är yngre, har lägre inkomst, fler hemmaboende barn och med det större hushållsstorlek (antal personer boende i hushållet) samt närmare till biblioteket.

Avståndet till närmaste bibliotek för användare respektive icke-användare ges i de två måtten medianavstånd och medelavstånd. Medianen avser det mittersta värdet i ett storleksordnat dataset. Medianen påverkas, till skillnad från medelvärdet, inte av extremvärden. Ett medelavstånd kan höjas kraftigt pga att relativt få personer har långa avstånd till biblioteken. Medianen är däremot stabil för extremvärden då storleken endast påverkas av antalet större och mindre värden. Medelavståndet till närmaste bibliotek är högre än medianen, vilket visar på att individer med förhållandevis långa avstånd till biblioteken höjer medelavståndet i förhållande till medianen. Båda måtten visar tydligt att icke-användare har längre till sitt närmaste bibliotek jämfört med användare.

Det är ingen skillnad i boyta mellan användare och icke-användare vad gäller den totala boytan men användare är mer trångbodda jämfört med icke-användare då boyta per person är mindre.

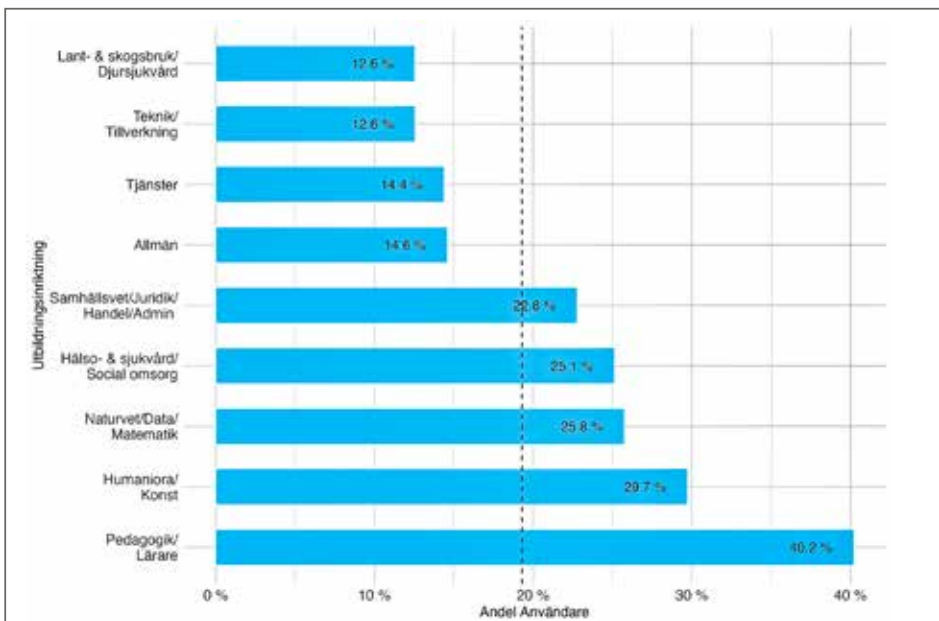
Andel användare inom olika grupperingar

I föregående avsnitt delades Östergötlands och Tranås vuxna in i grupperna användare och icke-användare för att göra direkta jämförelser mellan de två grupperna. I det här avsnittet delas den befolkningen istället in i olika (delvis överlappande) samhällsgrupper exempelvis pensionärer, studenter, barnfamiljer och bidragstagare. Vi studerar graden av biblioteksanvändning inom varje enskild grupp. På så sätt kan vi göra direkta jämförelser mellan olika samhällsgrupper. Här definieras en användare som en vuxen person som har minst en aktivitet under 2019.

Kraftig under- och överrepresentation av vissa samhällsgrupper

I figuren ovan presenteras andelen användare för en rad olika samhällsgrupper. Den streckade linjen i grafen anger andelen användare bland vuxna individer i Götaområdet vilket är 19,3 procent. Staplarnas längd i förhållande till linjen anger om respektive grupp är över- eller underrepresenterad jämfört med andelen användare totalt sett bland den vuxna befolkningen.

Som tidigare visats i åldershistogrammet har kvinnor en högre användarprocent jämfört med män, vilket också framgår här. Andra grupper som har en högre användarprocent jämfört med befolkningen i stort är personer med utländsk bakgrund inklusive nyligen invandrade personer, personer med hemmaboende barn, personer med eftergymnasial utbildning, arbetslösa, studenter, föräldralediga och personer med olika typer av bidrag/ersättning. Grupper med en lägre användarprocent är män och pensionärer.

Biblioteksanvändning går hand i hand med utbildningsnivå

Som framgått tidigare har personer med eftergymnasial utbildning en högre användarprocent jämfört med användarprocenten bland hela den vuxna befolkningen. I figuren nedan studeras detta faktum mer i detalj genom uppdelning i sex olika utbildningsnivåer. Där framgår tydligt att personer med gymnasial utbildning eller lägre är kraftigt underrepresenterade bland användarna.

I motsats till detta är personer med eftergymnasial utbildning längre än två år kraftigt överrepresenterade. Ju högre utbildningsnivå desto högre användarprocent gäller, med ett litet undantag för forskarutbildade som ligger på ungefär samma nivå som de i utbildningsnivån under.

I den längre rapporten presenteras biblioteksanvändningen inom olika utbildningsinriktningar.

Biblioteksanvändning inom olika yrkeskategorier

På nästa sida visas olika yrkeskategoriers över- eller underrepresentation. Personer med yrken som kräver teoretisk specialistkompetens är kraftigt överrepresenterade i jämförelse med andel användare totalt sett bland den vuxna befolkningen. I den kategorin ingår majoriteten av de yrken som kräver

	ANDEL ANVÄNDARE
Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom utbildning	41,0%
Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom juridik, kultur och socialt arbete m.m.	41,0%
Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom hälso- och sjukvård	33,6%
Andra kontors- och kundserviceyrken	28,6%
Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom ekonomi och förvaltning	28,1%
Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande inom hälso- och sjukvård samt laboratorium	26,9%
Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande inom kultur, friskvård och socialt arbete	26,3%
Chefer inom utbildning	25,3%
Omsorgsyrken	25,1%
Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom naturvetenskap och teknik	23,1%

en teoretisk högskoleutbildning. Kraftigt underrepresenterade är yrkesgrupper inom hantverk/bygg/tillverkning, process- och maskinoperatörer/transport, jordbruk/skogsbruk och militär.

Det bör påpekas att ca 37 procent av de förvärvsarbetande i området saknar uppgift för variabeln yrkeskategori i SCB:s mikrodata. Således baseras redovisade resultat på ca 63 procent av de förvärvsarbetande.

Politiker och verkställande direktörer hittar inte till biblioteken

Här rangordnas yrkeskategorier efter andel användare i respektive kategori. Rangordningen gör det möjligt att se vilka yrken som har högst respektive lägst andel användare. Användare i detta avsnitt definieras som vuxna individer med minst en aktivitet under 2019.

I första tabellen återges tio kategorier med högst andel användare och i nästa visas de tio kategorierna med lägst andel användare. Den kompletta listan över samtliga yrkeskategorier tillsammans med

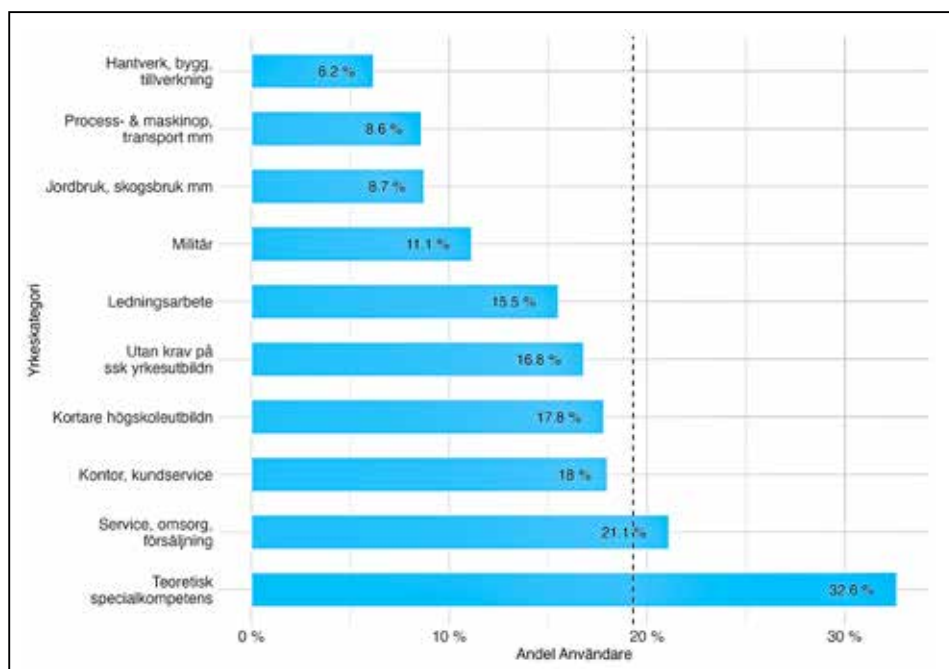
motsvarande lista för olika utbildningsområden ges i den längre rapporten.

Bland kategorierna med högst andel användare hittar man yrken med krav på olika typer av högskoleutbildning, yrken inom kontor och kundservice, chefer inom utbildning samt omsorgsyrken.

Bland kategorierna med lägst andel användare finns många praktiska yrken såsom bygg, tillverkning, godshantering, maskinoperatörer och montörer men även politiker, verkställande direktörer, chefer samt soldater och specialistofficerare.

	ANDEL ANVÄNDARE
Specialistofficerare	11.9%
Chefer inom övrig servicenäring	11.0%
Soldater m.fl.	10.5%
Politiker, verkställande direktörer och högre ämbetsmän m.fl.	9.0%
Finmekaniska, grafiska och konsthantverksyrken	8.8%
Transport- och maskinföraryrken	8.7%
Montörer	8.5%
Process- och maskinoperatörer	8.5%
Lantbruks- och trädgårdsyrken	8.2%
Andra yrken inom bygg, tillverkning och godshantering	7.9%

Högst andel användare

Lägst andel användare.

Jämförelse mellan bibliotek

I följande avsnitt presenteras statistik på biblioteksnivå. 44 av Götabiblioteken ingår i sammanställningen samt i vissa fall även de fyra bokbussar som var i drift 2019. Närbiblioteken/filialerna Berga och Ydre Hestra är inte med i sammanställningen då de startade sin verksamhet under 2019.

I avsnittet görs en jämförelse av de 44 biblioteken med avseende på användaraktivitet i form av antal aktiviteter och antal användare. Vidare studeras skillnader mellan ett antal utvalda samhällsklassers representation på respektive bibliotek, exempelvis studeras om andelen pensionärer är högre på vissa bibliotek än på andra. Slutligen studeras hur antalet användare har varierat mellan åren 2017-2021.

Användaraktiviteten varierar stort mellan biblioteken

Jämförelsen av bibliotekens olika användaraktiviteter görs grafiskt på följande sida. I Figur 1 och Figur 2 (som är en in-zoomad graf av Figur 1), visas bibliotekens storlek i förhållande till varandra mätt i antal användare och antal aktiviteter. Ju längre upp och till höger i grafen ett bibliotek ligger desto fler användare och aktiviteter har biblioteket.

Figur 1 visar de fyra största biblioteken med namn medan de mindre biblioteken syns som en punktsvärm. De mindre biblioteken kan ses i detalj i Figur 2, som är en in-zoomad bild över området. De två streckade linjerna (vertikal och horisontell) står för medelvärdet av antal användare respektive antal aktiviteter för samtliga 46 bibliotek.

Korrelation råder mellan antal användare och aktiviteter; fler användare medför också fler aktiviteter. Vissa bibliotek utmärker sig genom att ha många aktiviteter per användare. Genom att jämföra bibliotek som ligger på ungefär samma vertikala linje men på olika höjd framgår tydligt skillnader i aktivitetsnivå. Exempelvis ligger biblioteken Åtvidaberg och närbiblioteket Johannelund i Linköpings kommun ungefär på samma vertikala linje med ca 2 300 användare under 2019. Antal aktiviteter varierar dock mycket mellan biblioteken där Åtvidaberg har över 30 000 aktiviteter medan Johannelund har runt 17 000 aktiviteter under året. Antal aktiviteter

per användare är således mycket högre i Åtvidaberg än i Johannelund.

Figur 1 och 2 jämför biblioteken i absoluta tal. I den längre rapporten visas ytterligare en variant på dessa grafer, där användaraktiviteten är viktad efter invånarantal i den kommun där biblioteket ligger.

Olika bibliotek samlar olika samhällsgrupper

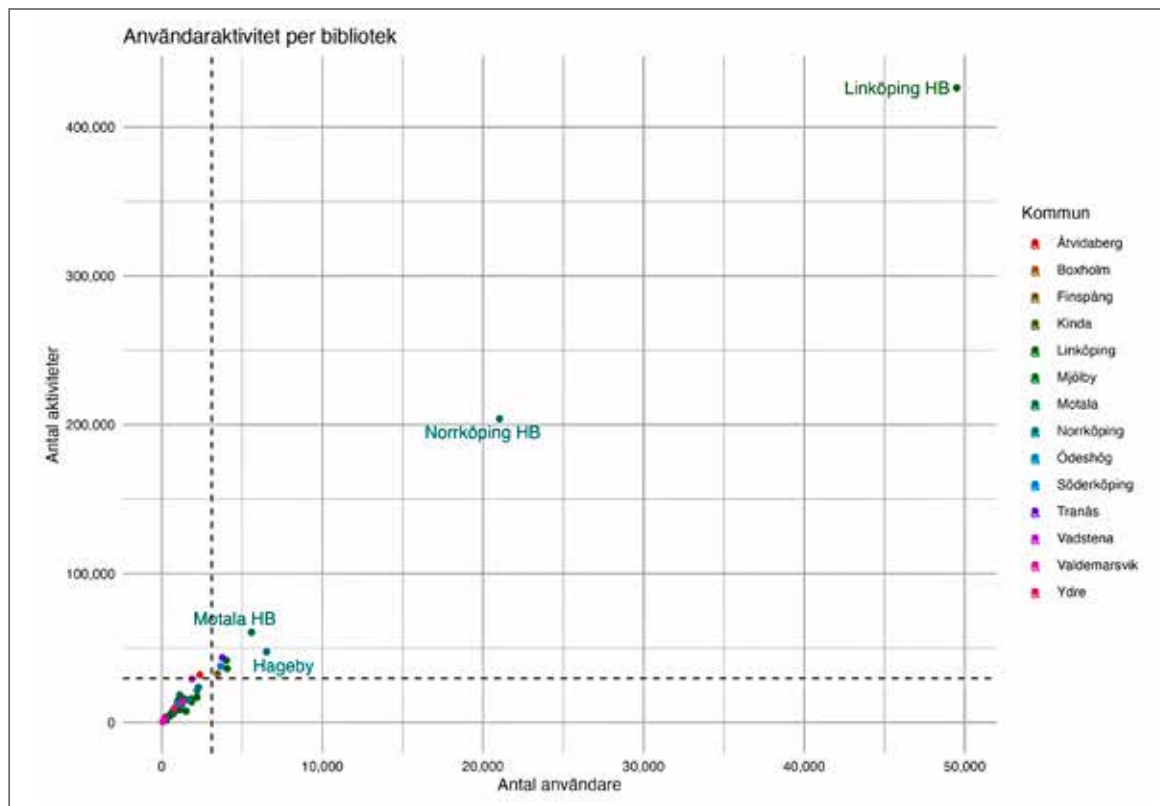
I den längre rapporten studeras hur olika samhällsgrupper är representerade bland användarna på respektive bibliotek (och bokbussarna). Där framgår hur stor andel av alla användare som är barn, flickor/kvinnor, studenter, pensionärer, personer med utländsk bakgrund samt personer med eftergymnasial utbildning. Det framträder stora skillnader mellan biblioteken där en del är huvudbibliotek och en del filialer.

- **Andel barn varierar från 11,4 procent (Skänninge och Gusum) till 76,3 procent (Hällestad).**
- **Andel flickor/kvinnor varierar från 56,3 procent (Söderköping-Buss) till 87,8 procent (Borghamn).**
- **Andel studenter varierar från 2,6 procent (Väderstad) till 32,4 procent (Finspångs huvudbibliotek).**
- **Andel pensionärer varierar från 14,2 procent (Agora och Ryd) till 64,3 procent (Borghamn).**
- **Andel med utländsk bakgrund varierar från 2,0 procent (Söderköping - Buss) till 73,9 procent (Agora).**
- **Andel med eftergymnasial utbildning varierar från 34,8 procent (Tjällmo) till 73,0 procent (Linköping-Buss)**

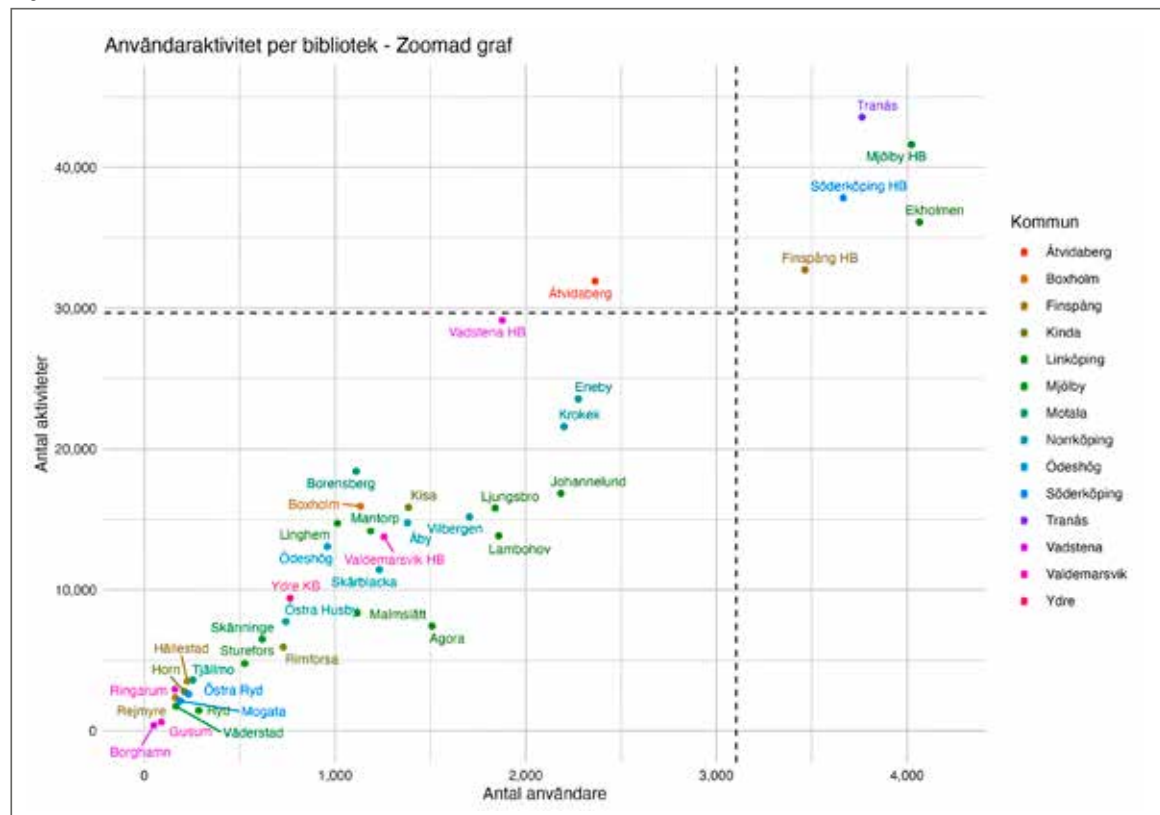
Med ett fåtal undantag ökade biblioteksanvändningen för biblioteken mellan 2017 till 2019 för att sedan tappa rejält under pandemiåren 2020 och 2021.

Figur 1

Figur 2

BIBLIOTEK	ANDEL ANVÄNDARE UTANFÖR LÄNET	ANDEL ANVÄNDARE UTANFÖR KOMMUNEN
Linköping HB	5.4%	48.3%
Norrköping HB	3.5%	11.6%
Hageby	1.6%	5.7%
Motala HB	2.9%	11.3%
Ekholmen	1.0%	2.7%
Mjölby HB	2.5%	17.5%
Tranås	14.9%	18.8%
Söderköping HB	2.1%	22.7%
Finspång HB	2.2%	20.5%
Åtvidaberg	3.3%	15.9%

Rörelsemönster över kommun- och regiongränser

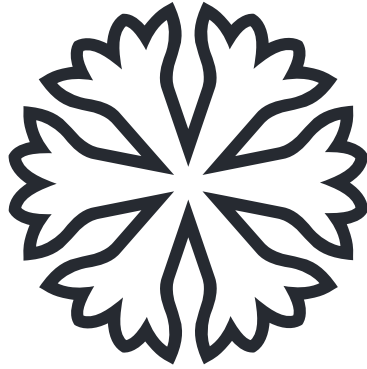
Under 2019 var 3,6 procent av Götabibliotekens användare folkbokförda utanför Götaområdet dvs utanför Östergötland län samt Tranås kommun. Under 2021 var motsvarande siffra 4,1 procent. Respektive biblioteks upptagningsområden studeras närmare i den längre rapporten. I tabellen ovan redovisas andelen användare folkbokförda utanför Östergötland samt andelen användare utanför bibliotekets hemkommun för de tio största biblioteken. Som exempel är 5,4 procent av Linköpings huvudbiblioteks användare folkbokförda utanför Östergötland län. 48,3 procent av bibliotekets användare är folkbokförda utanför Linköpings kommun.

Övriga bibliotek, samt information om från vilka andra kommuner som flest användare på det aktuella biblioteket kommer från, presenteras i rapporten.

Geografiska skillnader - kartor

Geografiska skillnader i biblioteksanvändningen presenteras i kartform i den längre rapporten. Kartorna presenteras där i ett interaktivt format som illustrerar ett antal variabler för varje område i klickbara popup-menyer. I den längre rapporten redovisas även biblioteksanvändningen för varje specifikt bibliotek. Där finns 48 kartor, ett för varje av Götabibliotekens 44 bibliotek plus fyra bokbussar som var i drift 2019.

Region
Östergötland

Biblioteksutveckling